I.ª JARO N.º 2 DUONMONATA ESPERANTO - GAZETO 15 NOVEMBRO 1936

PoPola Fronto

INFORMA BULTENO INTERNACIA PRI HISPANA LUKTO KONTRAŬ LA FAŜISMO

ELDONO DE GRUPO LABORISTA ESPERANTISTA
REDAKCIO K ADMINISTRACIO: STRATO MAR, NUM. 25 VALENCIA (Hispanio).

LA NOVA HISPANA REGISTARO

Antaŭ nur kelkaj jaroj, kiam la vulkano ankoraŭ muĝis surde interne de la monto, en Hispanio, kiel ĉe aliaj landoj, sed ĉi tie pli akre, estis motivo por bruaj polemikoj k eĉ batoj, inter diversaj branĉoj de la proletaro, tre varma disputado pri la rolo k signifo de la ŝtato k ties plej videbla organo: la registaro. Dolora sperto, en la popolo, vidi la ŝtaton—aparato je la servo de la superuloj—sub formo nur de avida bestego, neniam sata je impostoj k soldatoj, faris sufiĉe malfacila la taskon klarigi, antaŭ popolamaso, la eblon ke tiu sama reganta potenca instrumento ŝtata, povus esti iam fakta k vera direktilo de l' popolo por efektivigi ĝiajn revojn k iluziojn. Tro simpla koncepto pri tiu afero ne permesis scii eltiri la diferencon, kiu ekzistas inter reakcia registaro k demokrata registaro.

La parto de l' popolo, plej obstina k neskuebla sur tiu principo, estis en Hispanio la grava Nacia Konfederacio de Laboro, sindikatara centro kun certa enhavo de anarkista doktrino k larĝa influo en laboristaj industriaj medioj ĉe oriento k sudo de nia lando. Tiu organizo tute malakceptis, ĉu rekte aŭ malrekte, la intervenon en politiko, per nepra rifuzo de siaj gvidantoj akcepti ŝtatajn postenojn, k insista metoda rekomendo al siaj membroj tute ne partopreni en ĉiu ajna balotado.

Tuj post la balota triunfo de la Popola Fronto, kaptis la gvdilojn de la nacia politiko, demokrata registaro, kiu kvankam, laŭ intenco, vere reprezentis la tutan popolon, fakte, pro sia konsisto, estis nur aglutino tro disa de respublikaj partioj. Kiam tiu grupo da ŝtatestroj, kirasitaj per la mola defendilo de klasika liberala teorio, ekpruvis heziteme meti la fingron sur la vundon, bruege falis muroj k tegmentoj de la fantazia palaco de interklasa harmonio. Eksplodis la bombo zorge preparita de tiuj emfaze parolantaj buŝplene pri ordo k disciplino. Krevis la mensogo de falsa honoro. Ŝiriĝis la trompa vualo de ŝajna obeemo al la leĝa rajto de densa popola plimultego.

Antaŭ tiel furioza uragano, la veloj de la ŝtata boato tre urĝe bezonis la manojn fortikajn de la proletaro, kiu kun plena respondeco, pere de siaj politikaj organoj, plifortigis la stabon de la kontraŭfaŝista batalo per eniro en la registaron de ok ministroj: ses socialistoj k du komunistoj. Tiam ankoraŭ la Nacia Konfederacio de Laboro, malgraŭ invito, ne volis akcepti la rektan alpaŝon en la registaro, sed oni povis kalkuli jam, laŭ publika deklaro, pri ĝia eksterministra kunlaboro.

Tiu popola registaro naskiĝis kun la prezido de Largo Caballero, gvidanto de la Ĝenerala Unio de Laboristoj; post la injekto daŭris la milito, kun plia potenco, sur kampoj ebenaj k montoj abruptaj, sur ondoj de l' maro aŭ en mezo de aero libera. Daŭris ankaŭ la farso de tiu Londona Komitato, kies hipokrita sinteno estis masko facila por helpo senhonta al hispana faŝismo, fare de la fremda imperialismo. Dank' al tio la hordoj de la tiranio premadis intense. La demokratio estis certe en grava danĝero pro minaco al Madrido, sprita ĉefurbo de la Respubliko!

Estis necese fari lastan penon, faskigi ĉiujn fortojn sub unu sola komando, en fera disciplino por unu sola celo: fortranĉi la gorĝon de la drako ĉe la sojlo mem de la ĉefa citadelo. Konvinkiĝis jam pri tio, finfine!, la adeptoj de la kontraŭŝtata skolo k, unuan fojon en sia historio, la Nacia Konfederacio de Laboro, ĵetinte en forgeson malnovajn antaŭjuĝojn eniris honore, solene, kun kvar ministroj, en la registaro por montri publike al la mondo, ke la nova supera aŭtoritato estas la unua k sola, ĝis nun, registaro de Hispanio, kiu reprezentas ĉiujn tavolojn sociajn de urboj k vilaĝoj.

Gvidantaro tutpopola, kerno de venko k gloro, kiu, postulinte obeon, garantias panon kun digno, laboron sen laco k vivon feliĉan sen zorgo!

VIA HELPO DETRUOS MENSOGADON!

Solidara Sento

La subita apero de nia bulteno, sur la brila horizonto de nia verda mondeto esperantista, ricevis nature familian saluton ĉe la proleta etaĝo sed por ni estas tre interese konstati, ke la nasko ankaŭ ĝuis rapide kortuŝan akcepton, kvazaŭ kruĉon da freŝa pura akvo por soifanto, flanke de tiu granda amaso anonima de la esperantismo, kiu fervore honeste k sindoneme vivas k laboradas, senĉese uzante nian lingvon kun fidela rememoro por ties aŭtoro k gardante samtempe, en funda angulo de sia brusto, la spiritan trezoron de pia respekto por la tiom larĝe diskutita interna ideo.

Tiu liberala k progresema samideanaro estas ja vere la aŭtentika plimultego de nia movado!

El tiu vivanta internacia popolo ni ricevas ĉiutage, krom donacoj, poŝtkartojn k leterojn, kiujn ni, milicanoj militpretaj, legas tre atente, kun religia silento k eĉ kun malsekeco en okulo pro larmo sincera. Okazas ofte, ke super modesta k simpla letero, la kapoj kuniĝas por avide legi k relegi, flarante la mildan parfumon de ekstera emocio, la kuraĝigajn frazojn k solidarajn esprimojn de tiuj nekonataj, k tamen tre amataj, amikoj, dissemitaj tra la vasta rondaĵo de nia planedo, laŭtigante la samajn vortojn k la samajn esprimojn per sama lingvo, per sama voĉo...

La konvinko ke nia peno, ne nur utilas por afero nobla k decida, sed havas resonon laŭ ĝusta senco, estas tikla instigo por dediĉi, al nia gazeto, la malmultajn minutojn, kiujn ni trovas nun liberaj, inter tasko k tasko konkreta de nia partio aŭ de nia sindikato, rabante ankaŭ, sen indulgo, horojn k horojn al nia dormo, al nia ripozo aŭ al nia distro malcerta, atendante sopire, kiel pagon k dankon, nur la mildan flugadon al nia redakcio de tiuj kovertoj, kun strangaj stampoj aŭ markoj, pruvantaj, ke ni, la hispanoj, ne estas ja solaj en nia doloro, en nia klopodo eviti suferojn al ĉiuj ceteraj personoj.

Estas jam eble pensi pri starigo de la popola fronto esperantista!

Nia bulteno semos k semos konstante, en juna fervora kuraĝo, la ideon pri tuja k fakta unueco tutmonda de ĉiuj honestaj esperantistoj, amantoj de l' vero, amikoj de l' popolo en ĝia kalvario por atingi la supron de monto evitante la fatalan danĝeron de la nigra abismo de l' faŝismo.

Ni martelados daŭre, detruante mensogojn per nia dolĉa instrumento parola, kun la agrabla certo ke almenaŭ, en samideanaj rondoj, neniu metos siajn orelojn k buŝon je la servo de la tiranio, stulte cirkuligante kalumniojn, sed aroge ĉien disvastigante la veron, kiu estas nur unu sola k nuda, pri abomenaj krimoj, tute ne, ĉiam ne okazintaj, diru tion krie!, en la parto kie la popolo regas, k ankoraŭ terure, spasme, flagrantaj en la malfeliĉa parto, kie flirtas provizore la faŝista standardo.

KOMENTARIOJ

Al angla laboristaro

La sindikatara estraro aranĝis en Britio monkolekton por la hispana laboristaro, k la redakcio de la organo de l' brita poŝta sindikato publikigas diversajn leterojn, kiujn ĝi ricevis rilate al tiu afero.

Kelkaj leteroj entenas akrajn protestojn, ĉefe pro religiaj motivoj. Jen fragmentoj el tiaj leteroj:

«Se la helpotaj laboristoj estas la popolo armita de la registaro, k kiu ricevis permeson en plena libero detrui religiejojn, murdi pastrojn k suferigi al monaĥinoj la plej brutecan, degradan k malhumanan traktadon, kiun oni povas suferigi al sendefendaj virinoj, tiam mi, kiel katoliko, deziras registri mian malaprobon al la agado de l' Unio, eĉ malgraŭ ke tia kolekto estas tute libervola.»

«Miaopinie estas insulto al la miloj da kristanaj membroj de la Unio ke ilia propra organizo helpas tiamaniere potencon tiel barbare k malkaŝe antikristanan kiel tiu de la nuna Hispanio.»

«... ĉu la sindikato konsideras sian taskon subteni la hordojn organizitajn de Moskvo kontraŭ Kristo?»

Ankoraŭ ekzistas pli, sed tiuj estas la plej gravaj, k kiuj incitis nin respondi per mallongaj frazoj. Vere la faktoj estas ja pli gravaj ol la vortoj.

Ni ne bone komprenas la ekziston de laboristoj kiuj estas tiom naivaj, tiom blindaj aŭ tiom trompitaj de la grandega blufo kreita ĉe la burĝa medio.

Estas tri gravaj k fundamentaj mensogoj en tiuj leteroj. La hispana popolo ne ricevis permeson detrui en plena libero religiejojn k murdi pastrojn k monaĥinojn. Nia kontraŭfaŝista batalo ne estas antikristana. Fine, la hispana popolo ne estas hordo organizita de Moskvo kontraŭ Kristo.

Sed ne sufiĉas tion aserti; ankaŭ estas necese tion pruvi. De antaŭ kelkaj jarcentoj estis la katolika eklezio, kiu ĉiam ekspluatis k trompis la popolon en Hispanio. La jezuitoj fakte regis ĉiujn religiajn organizojn k kolektis sub siaj manoj la riĉaĵojn de la lando.

Nur pro tio, kiam la popolo sin sentis atakata de la reakciaj fortoj, tuj sin defendis kontraŭ la ĉefaj estroj de eklezio, kiu agas tiamaniere. Ĝi pravas kiel pruvas la fakto ke la ĉefaj ekleziuloj ĵus antaŭ la ribelo forkuris post ilia kunhelpo en la organizado. Ĉe la episkopaj palacoj oni trovis fabelajn trezorojn, kiujn ili pligrandigis senĉese dum la nombro da senlaboruloj kreskadis k la malriĉaj vilaĝanaj pastroj malsatis.

La popolo nur bruligis kelkajn religiejojn, precipe tiujn el kie la religiuloj mortpafis la popolon k tion ĝi faris sen permeso nek libero. La registaro k aliaj aŭtoritatuloj, de la unua momento celis k atingis la konservadon de religiaj konstruaĵoj; nur kelkaj restis detruitaj. Multaj el tiuj estas detruitaj de la faŝistoj mem, kiuj tion faris por kreskigi la kulpigojn al la popolo. Ankaŭ funkcias diversaj oficialaj organizoj kiuj bone zorgas pri la religiaj artaĵoj.

Tamen ĉe la batalfronto ne eblas atingi tiajn rezultojn, ĉar la faŝistoj instalas kanonojn k diversajn maŝinpafilojn en preĝejoj k uzas ilin kiel fortikaĵojn post la ŝtelo de ĉiaj religiaj artaĵoj.

Ankaŭ estas tute malvera la aserto pri murdado de pastroj k monaĥinoj. Oni nur ekzekutis, post koncerna juĝado, la kulpulojn. Granda kvanto da ili ĝuas plenan liberon k multaj eĉ edziĝis. Reala fakto estas ke niaj karceroj estas plenaj da arestitoj, dum la faŝistoj havas neniun; facile estas imagi kion ili faris.

Ĉagrene ni pensas pri laboristoj kiuj havas tiun specialan koncepton pri kristanismo. Insiste ni petas ilin relegi la Biblion k poste pripensadi. Se ili ne estas hipokrituloj facile konkludos, ke kristanismo estis ĉefe demokrata ribelo kontraŭ la tiamaj ekspluatantoj, ke kristanismo triumfis nur ĉar ĝi estis morala k popola lukto kontraŭ la tiraneco de tiamaj fortoj, militistoj, eklezio k kapitalismo, kiuj ekspluatis tiam, kiel nun la popolon.

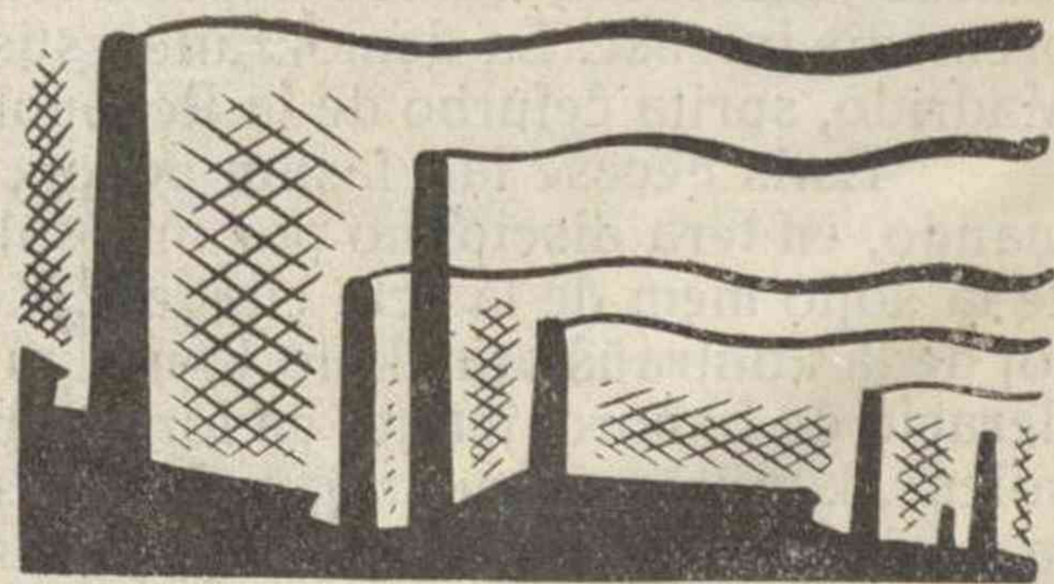
Jesuo Kristo predikis moralajn konceptojn, kiuj estas la samaj fundamentoj de demokratio. Sincere oni ne povas nomi «antikristana» nian batalon por defendo de demokrata respubliko, ĉar eĉ se ni ne estus kristanoj, en la nuna batalo kontraŭ faŝismo ni defendas unue la principojn de la doktrino de Kristo.

Fine estas laboristo kiu difinas nin kiel «hordojn organizitaj de Moskvo». Vere tiu laboristo nenion scias pri nia popolo k lando.

Kiam komencis la ribelo ne estis ĉi tie tre grava komunista organizo nek soveta ambasadoro; ni ne scias kio okazos post la milito, sed nia Popola Fronto konsistas el diverstendencaj respublikanoj k socialistoj el kiuj la plej grandega parto interrilatas kun Sovetio tute same ol kun ceteraj landoj.

Ĉiujn niajn asertojn pruvas ankoraŭ du gravaj faktoj. La konstitucia registaro konsistas el diversaj politiktendencaj ministroj; ministro Irujo estas katolika, k la plimulto da ili ne estas komunistoj. Ĉe niaj vicoj batalas multaj katolikaj pastroj, eĉ episkopoj; eble pro tio la katolika Sankta Patro nenion diris pri oficiala sinteno de la eklezio rilate al nia milito.

En kelkaj provincoj lojalaj, preĝejoj funkcias, religiaj artaĵoj estas bone prizorgataj ĉie, ekzistas katolikaj aŭtoritatoj libere laborantaj, la Papo nenion volas difini oficiale; sed malgraŭ ĉio ekzistas laboristoj kiuj kulpigas nin pri barbareco k antikristanismo, ne konsiderante ke ni batalas esence por ĉiuj laboristoj de la mondo, plenumante tiamaniere la plej belajn principojn de universala moralo predikitaj de Jesuo.

La sorto de la hispana popolo estas la sorto de la tuta Homaro

EL LA FRONTO

«LOJALA». Jen la nomo de ĉi tiu bataliono de junaj batalantoj. Ĵus lerninte la plej elementalajn regulojn militistajn ni eliris el Valencio k post kelkhora restado en Madrido ni jam troviĝas en la fronto, en la Guadarrama fronto!

Ni marŝas korpremitaj pro la emocio de ĝojo antaŭlonge dezirata.

Antaŭ niaj avidaj okuloj prezentiĝas areto da domoj. Kelkaj el ili surhavas la postsignon de la faŝista artilerio. Ĉiu memorigas nin, ke ĉi tiu bela anguleto, antaŭa restadejo de nenionfarantaj sinjoroj, estas hodiaŭ scenejo de multaj k heroaj okazaĵoj fare de la batalantoj por la Libero k Demokratio.

«Vice, unuope, dekstren». «Laŭlonge de la ŝoseo», komandas kamarado kapitano.

La pafadoj disŝiras la silenton de la nokto plilongigitaj per la eĥo, k perdiĝas en la pinarbojn. Malgraŭ la nesperteco neniu el ni timas k ĉiuj kuraĝe antaŭeniras sen fari la plej etan bruon.

«La gardoŝanĝo»!, krias kelkaj kamaradoj, kiujn ankoraŭ ni ne ekvidas k subite nin surprizas nekalkuleblaj manpremoj.

Ĉiuj demandas, ĉiuj alparolas, ĉiuj scivolas ion. Ni devas klarigi: Ni estas Valencianoj. Ni apartenas al la Unuiĝintaj Socialistaj Junularoj k inter ni venas multaj esperantistoj...

Ĉi tiuj klarigoj niaj estas responditaj per rapidaj k esprimaj komentarioj, kiel jenaj: Ho, Valencio, historie liberala urbo! Valencio, la manĝaĵprovizejo de la milito! Ho, esperantistoj! Esperanto, la lingvo de l' tutmonda proletaro!...

Iom post iom ni alkutimiĝas al la malheleco de la rifuĝejoj tie k tie ĉi aperas vizaĝoj kun kelksemajna barbo. Spite la fortika aspekto, oni divenas per la malforta lumo de la cigaredo la ĝojon k entuziasmon sur ĉi tiuj vizaĝoj de junaj milicanoj.

Subite ni rimarkas, ke la kugloj daŭre siblas; sed, influataj eble de la harditeco de niaj veteranaj kamaradoj, ni ne atentas jam pri ili.

Kun la tagiĝo fresiĝas la vento de la altaj suproj de la montaro.

La veteranoj montras al ni la lokojn plej danĝerajn, kien la pafaĵoj de la malamiko plej multe celas.

Respondeca leŭtenanto de nia pozicio klarigas al ni: «La plej efika armilo por la milito estas la sereneco k la disciplino». Kaj ĉiuj ni aŭskultas plej atente tiujn k pli multajn instrukciojn. Ĉiuj ni havas la ambicion aldoni al nia entuziasmo batalema la plej multajn konojn pri milita tekniko.

Niaj kamaradoj foriras al Madrido por kelktaga ripozado. «Kamaradoj —ekkrias la leŭtenanto—la unua roto de la «LOJALA» bataliano, kies nomon vi portas, batalis ĉi tie plej heroece. Tiu ĉi estas unu el la pordoj tra kiuj la faŝistoj volas eniri Madridon. Vi postenas, do, sur loko treege respondeca. Espereble vi scios plenumi la devon de revoluciaj junuloj.» «Kamaradoj, «La faŝismo ne pasos!» «Ne pasos!» ni kriegas, dum ni enspiras, kontentaj, la freŝan aeron de la montaro.

Guadarrama, Novembro 1936.

◆ AFIŜO ◆ ◆ ◆

La registaro Largo Caballero gajnos la militon, ĈAR:

La modernaj militoj ne estas nur farataj de l' armeoj, sed de la tuta loĝantaro, malantaŭ la batalfronto.

Niaj militaj, ekonomiaj k idealaj avantaĝoj, estas:

La regionoj sub la provizora regado de la ribelintoj enhavas dek milionojn da enloĝantoj k la regionoj sub la legitima registaro enhavas dekvin milionojn da ili. Hispanio entenas 25 urbojn de pli ol 50.000 enloĝantoj, k 14 el ili estas sub regado de nia registaro. La ĉefaj urboj estas: Madrido, Barcelono, Valencio, Bilbao. La industriaj provincoj estas regataj de la registaro Largo Caballero.

La ĉefaj militaj industrioj ankaŭ estas regataj de la registaro. La grandaj elektraj konstruaĵoj ĉe la sudo de Pirineaj montoj. La 75 pro cento el la hispanaj karbominejoj. Ĉiuj zink—k fer—minejoj (Bilbao k Santander). Ĉiuj hispanaj plumbominejoj (Cartagena k Linares). La minejoj de hidrargo (Almaden). La grandaj fabrikoj de nutraĵoj (Valencio, Madrido, Barcelono). Ĉio en niaj manoj:

La Banko de Hispanio posedas unu el la plej grandaj trezoroj en Eŭropo, k ĝi estas en niaj manoj. Tio signifas, que se la fremda «neinterveno» estus reala, ni atingus dum mallonga tempo la nuligon de la faŝismo. Ĉar ne estis tiel, pli grandaj penoj estas necesaj SED NI VENKOS. Ĉar, definitive, la registaro Largo Caballero sin apogas sur la urbaj laboristoj k sur milionoj da malriĉaj kamparanoj, kiuj bone scias el kiu flanko ili povos ricevi la teron k la necesan helpon. Se ni aldonas al tio la avantaĝojn, kiuj supozas, la altgrada moralo, organizado k disciplino. LA REGISTARO LARGO CABALLERO ESTAS LA REGISTARO DE LA VENKO!!

SEKRETAJ PLANOJ DE GERMANA FAŜISMO

Kun siaj blekoj kontraŭ «ruĝa militismo», la germana faŝismo intencas kovri siajn manovrojn pri Okcidento.

La nuna kontraŭsoveta kampanjo komencis du monatojn ĝuste antaŭ la ribelo de generalo Franco. Ĝin iniciatis Goebels dum la periodo, kiam la reprezentantoj de l' hispanaj generaloj akiris en Berlino la unuajn sekretajn sendojn de armiloj al faŝistaj militistoj de Maroko.

Kiam generalo Franco komencis sian agadon, tiu kampanjo kreskis senĉese k alvenis en netolereblan situación kiam la hispanaj okazintaĵoj graviĝis k la germanaj aviadistoj, vestitaj per uniformo de Fremda Legio, komencis bombardi la hispanajn urbojn.

La germana interveno en hispana milito ne nur estas kaŭzita de iu rekta ekonomia intereso, sed estas grava morala intereso. Se la ribelo sukcesus, tuj aperos simila aventuro en Francio, fare de la francaj faŝistoj kontraŭ la tiea Popola Fronto.

Tiuj, kiuj regas la germanan politikon, perfekte kalkulas kiom da perspektivoj malfermiĝus tiuokaze, por la faŝista Germanio. Se nun, en malproksima Hispanio, la germanaj faŝistoj trovas diversajn rimedojn k pretekstojn por sendi helpon kontraŭ la hispana popolo, kiom da ili ne ekzistus por Germanio okaze de franca civila milito.

Vere ekzistas interkonsento inter Francio k Anglio pri reciproka helpo okaze de germana atako. Sed, kiu povas certigi, ke Anglio plenumus tiun helpon se Germanio atakus Francion sub formo de kaŝa interveno en interna milito?

Plie, ĉu la fakto de franca civila milito ne transdonus al Germanio aŭtomate la hegemonion sur okcidenta Eŭropo?

Tiu celo estas tiel dezirata, ĝia prezo estas tiel malgranda, ke estus naive kredi ke la germanaj faŝistoj rezignos interveni en la hispanaj aferoj. Iia interveno daŭros, pli malpli kaŝe, ĉar la hispana milito estas por Germanio nur la antaŭparolo de civila milito en Francio.

Venu via solidareco!

Bona Amiko!

Neniel vi devas forgesi, ke nia gazeto POPOLA FRONTO, motoro de viva esperantismo, aperas nur je niaj propraj rimedoj, sen plia subteno krom la bona volo de ĉiuj niaj internaciaj amikoj sufiĉe lertaj, sur ĝusta nivelo, por kompreni la signifon k sekvojn de nia brava movado, sufiĉe laboremaj por traduke represi k dise legadi nian materialon k sufiĉe malavaraj por ĝentile havigi al ni la simbolan k utilan municion de siaj donacoj.

La sinteno de multaj registaroj, kontraŭ la hispana popolo, ne permesas sendi poŝtmandatojn al nia lando. En tiu okazo niaj amikoj devas sendi la monon nur per bankbileto aŭ ĉeko en valorigita koverto. Ankaŭ respondkupono!

Sed ĉiel ajn sendu la monon al nia financa adreso:

ANTONIO PONT

Plaza Republica n.° 2 Valencia (Hispanio)

Balbuto de nova ekonomio

La perfida militista ribelo faris ankaŭ bruan renverson en la ekonomio de la lando. Tial la superaj instancoj popolaj devas zorge riparadi la breĉojn, kiujn faris, al la komerco k industrio, la perfido de tiuj friponoj pretendantaj trudi teroron k sklavecon. La popola respondo, antaŭ la provoko estis tiel intensa, ke la natura sekvo estis certa transformiĝo socia k ekonomia kies fundamentajn ŝtonojn oni nun masonas precipe en Katalunio.

La akumulado de riĉaĵoj, en manoj de nur unu grupo da personoj, ĉiufoje pli reduktita, sekvigis plian akumuladon de mizero en la proleta klaso k, pro la kruda fakto, ke tiu grupo, por savi siajn privilegiojn, ne hezitis ekbruligi sangan militon, la venko de l' popolo devas signifi gravan ŝanĝon interne k ekstere de la ekonomia fizionomio.

Estas necese do nun jam organizi la produktadon, gvidadi ĝin en la senco, ke la sola profitanto estu la kolektivo, al kiu devas ja aparteni la gvidado de la nova ordo socia. La anstataŭigon de la privata sistemo per la kolektiva oni efectivigas, ankoraŭ iom skize k balbute, kolektivumante la rimedojn de la grandaj entreprenoj k permesante la ekziston k disvolviĝon al la privataj propraĵoj de la malgranda aŭ modesta industrio.

La streĉa klopodo revolucia de la popola klaso, fatale devigata preni armilojn por detrui la faŝismon, starigas la demandon pri tuja ŝanĝo en la ekonomia k socia strukturo ekzistinta ĝis hodiaŭ.

Unu el la ĉefaj problemoj, kiujn prezentas la nova aranĝo, estas tiu pri la organizado de la laboro, por trafa distribuo de la produktoj konkorde kun la sociaj bezonoj.

Post la 19. de Julio, la granda burĝaro, cinike faŝista, forlasis siajn postenojn. Vasta plimulto forkuris eksterlanden; alia parto malaperis. La koncernaj entreprenoj ne povis resti sen mastrumo. Sekve de tio la laboristoj mem decidis interveni en siaj fabrikoj kreante laboristajn komitatojn de kontrolo. En Katalunio stariĝis oficiale la Ekonomia Konsilantaro, kiu orientas formale la paŝojn, iom empiriajn, de la industriaj laboristoj, k mastrumas la amplekson de la ekonomia vivo laŭ postuloj de la cirkonstancoj k plenumo de la volo aŭ deziro alsopirata de la ĝenerala klaso. Sed la kolektivumado de la grandaj entreprenoj signifus malmulton sen efika helpo por plia disvolviĝo. Tial oni komisiis al Ekonomia Konsilantaro studi la funkciadon de ia Kaso por Industria k Komerca Kredito kun la celo havigi financan subtenon al tiaj entreprenoj k samtempe algrupigi la industrion laŭ konvenaj ŝtupoj, kiuj estu efiko por kontentiga profito, k eblo por bona ekstera komerco, tiom grava en la eksportado de variaj k bongustaj fruktoj.

Nun oni ankaŭ studas la manieron por la starigo de oficiala organo pri esploro k konsulto teknikaj por havigi al la industrio plian efikon k plian progreson.

FAŜISTA ABOMENO

Laŭ fidindaj statistikoj, ĝis nun estis murditaj en la provinco de Sevilla pli ol kvar mil laboristoj k maldekstruloj; en la provinco de Cordoba ĉirkaŭ du mil; en provinco de Granada tri mil kvincent proksimume; en la taŭroplaco de Badajoz, ĉe la areno, estis murditaj antaŭ multnombra ĉeestantaro, mil okcent arestitoj; en urbo Coruña oni faris publikajn ekzekutojn grandkvante; en urboj San Sebastian k Irun la loĝantaro duoniĝis; en la faŝista k katolika urbo Pamplona estis murditaj 24 monaĥoj kiuj ne volis batali kontraŭ laboristoj, en la taŭroplaco de Salamanca, k ankaŭ ĉe la areno, estis cinike turmentata k poste mortigita la socialista deputito Andreo Manso.

Tiuj sciigoj estas rigore veraj, sed malgraŭ tio, la propaganda blufo pere de radio, gazetaro, k. t. p. estas de la unua momento tiel grava, ke la fremdaj popoloj k diplomatoj ne estis nek estas bone informitaj.

Se la hispana popolo povus dissendi ĉien kompletajn sciigojn pri la ĉi tieaj veraj okazintaĵoj, se ĝi havus la ilojn por tion fari, ĉiuj decaj homoj leviĝus samtempe k energie protestus kontraŭ la nuna faŝista barbareco en Hispanio, kiu nenie havas alian precedencon.

HISPANIO SANGAS TERURE

Nia suda lando suferas angore la premon de l' monstro k tamen sen ia hezito ĝi luktas ankoraŭ heroe defendante, ne nur sian liberon sed ankaŭ la dignon k pacon de la tuta mondo. La internacia solidaro estas kvazaŭ tuko viŝanta la ŝviton k sangon pro nia sindono. Kion vi faris ĝis nun, tre kara k bona amiko internacia, por nia batalo?

▶ Esperanto vibras nun kiel karno honesta de klaso modesta ◀

PRUDENTO k RAJTO

Post intervjuo kun nia ŝtata Prezidanto Emanuelo Azaña, angla ĵurnalisto raportas en gazeto «Times», jene:

«La Prezidanto asertis ke la aktualaj okazintaĵoj ne povas sekvigi la nuligon de la nuna registaro, kiu esprimas la decidon de la hispana popolo montrita per lasta baloto, nek de la religia libero.

Ankaŭ diris, ke li ĉiam defendos la demokratajn instituciojn, ke la atako kontraŭ la respublika registaro estis preparita en kunlaboro kun fremdaj landoj, kies nomojn li preferas ne prononci.

Evidentiĝas—li aldonis—ke ĉi tiu ne estas nacia konflikto sed internacia. Ni asertas ke ekzistis interrilatoj inter la ribeluloj k kelkaj fremdaj registaroj. Ankaŭ estas senduba fakto ke la rezulto de nia milito havos internaciajn konsekvencojn.

La politiko de ne interveno starigita de kelkaj landoj, nuligas la rajtojn de la legitima hispana registaro k tio fakte estas kvazaŭ aprobo al la organizoj, kiuj deklaris militon al registaro.

Tio vere signifas aplikon de sankcioj kontraŭ la konstitucia registaro. Se ne estus aperinta tia politiko, la milito jam estus fininta antaŭ multe da tempo.

La militistoj sendube pensis, ke la daŭro de l'milito estus nur je du aŭ tri tagoj; sed ili eraris, kiel pruvis faktoj

Sub la Respubliko ne ekzistis en nia lando persekutado nek netoleremo. Kontraŭe, la Respubliko estis tolerema, ĝi ne maldungis iun oficiston pro politikaj kaŭzoj. Nur ĝi petis al ili lojalon; la armeo estis eĉ dorlotita, ĝia budĝeto estis pligrandigita.

Pri religio, la Respubliko nur apartigis la eklezion de la Ŝtato. Ĝi ne fermis preĝejojn nek persekutis nek malpermesis la taskon de l' pastroj. Kaj se la registaro venkos, mi estas preta subteni la religian liberon; ĉiu povos ĝui sian liberon k estos persekutoj al neniu. Nur ni petos al la eklezio ke ĝi restu en sia spirita kampo.

La leĝo rilatanta la malpermeson de la religiaj lernejoj, estas la sama, kiun Francio adoptis antaŭ multaj jaroj. La hispana Konstitucio postulas laikan ŝtaton k laikan instruadon; la registaro nur plenumis tiun postulon, sed ĝi ne malpermesis la religian instruadon, kiun la eklezio povis fari libere. Sed la infanoj ne devis resti, kiel ĉiam, en manoj de la religiaj ordenoj, ĉar tio supozas liberon por fabrikado de malamikoj de la respublika reĝimo.

Sed krom tio, la fundamenta aspekto de l' afero ne estis religia sed ekonomia; temis pri la distribuo k kultursistemo de la tero, pri la plibonigo de vivkondiĉoj al kamparanoj k laboristoj.

Dum la estonto, la registaro kontinuos sian socian programon laŭ la leĝa vojo. La popolaj deziroj povos sin esprimi per la universala baloto k parlamento. La registaro ĉiam reprezentos la hispanan popolon k sendube ĝi akceptos por sia programo certajn modifojn por plibonigi la vivnivelon de nia popolo.

Fine la Prezidanto prononcis jenajn vortojn dediĉatajn al angla popolo:

«Mi tute fidas al spirito de libero k justo de la angloj k mi ne dubas, ke ĝi konsideros, kiel necesa, la firman solidaron inter la eŭropaj demokratioj k ambaŭflanka intereso al politiko de paco.»

LETERA VANGOFRAPO

La hispana eksministro Marceleno Domingo aperigis sur la franca gazeto «L' Oeuvre» respondon al kelkaj faŝistemaj vortoj de generalo De Castelnao. Tiu franca generalo estas bone konata kiel mallerta militisto k kiel freneza reakciulo; li estas unu el la ŝovinistaj agitistoj malamantoj de la popolo.

Jen la respondo de M. Domingo:

«Mi legis vian artikolon ĉe «L' Echo de Paris». Mi ne komentos vian spiritan elegantecon nek la delikatecon de viaj vortoj.

Mi ne deziras kontraŭmeti certajn adjektivojn al la viaj; nur interesas al mi difini la jenon:

1e La hispanoj, kiujn vi defendas estas la generaloj kiuj solene ĵuris servi kun lojalo la respublikan reĝimon, k perfidis tian ĵuron ribeliĝinte. Se vi kiel generalo konsideras tion deca, mi bedaŭras.

2e La hispanoj, kiujn vi defendas ne estas tiaj plejparte. Ili estas maŭroj transportitaj el Afriko por invadi Hispanion k subpremi ĝin. Se kiel generalo de lando, kiu havas gravajn rajtojn k devojn en Maroko, vi kredas ke oni devas defendi tian proceden, vi tion diru klare, sincere k konkrete. Ni bezonas scii ĉu ekzistas franca generalo, kiu konsideras aprobinda ia rajton de la marokanoj alveni en Eŭropon k batali kontraŭ la enloĝantojn de lando kiu subskribis kun Francio la traktaton de Algeciras.

3e La hispanoj, kiujn vi defendas, ĉiuj estis germanemaj dum epoko ne ankoraŭ forgesita; tiu de 1914 al 1918.

Ankoraŭ nun ili estas germanemaj kiel montras la saluto, sendita de generalo Cabanellas al Hitler. Sendube estus interesa, ke generalo De Castelnao remontros sian simpation al generaloj, kiuj post sia venko liverus al Germanio k Italio, Nordafrikon k la Balearajn Insulojn ĉi tio, certe, ne facilugus la interrilatojn de Francio kun siaj afrikaj kolonioj.

4e La hispanoj, kiujn generalo De Castelnao nomas kiel la «Front crapulaire» estis entuziasmoplenaj francemuloj dum la epoko kiam tiuj, kiujn li defendas, estis germanemaj.

Dum la eŭropa milito, la tiama hispana reĝo Alfonso de Borbon, kiel nun generalo De Castelnao, nomis nin «la kanajlaro».

«La kanajlaro» de 1914 k tiu de 1936 estas la sama forto kiu ĉiam helpis Francion, k kiun Francio povus utiligi denove okaze de ebla danĝero kies tujan eblecon neniu povas ignori.

Francio havus novan germanan landlimon se venkus tiuj, kiujn vi defendas; generalo De Castelnao. Se la Popola Fronto venkus neniam estus Hispanio landlimo, ĉiam estus la hispana mano, kun la sama bonvolo, preta helpi sian najbaron.

Nenion plu, generalo. Mi ne envias viajn adjektivojn, viajn spiritajn inklinojn nek viajn fremdajn interrilatojn. Nur mi invitas vin al pripenso. Neniam mi kredis, ke civilulo estus devigata sendi tiajn indikojn al militisto, nek hispano resti dolorige devigata respondi tiel al franco.

MARCELENO DOMINGO
Eksministro de Publika Instruado de Hispanio

AŬSKULTU RADIODISSENDOJN DE VALENCIO PRI HISPANA SITUACIO EN ESPERANTO!

Stacio de Komunista Partio—ondlongo 41,87 metroj — marde k vendrede je la 17ª horo (hispana tempo)

Stacio de Socialista Partio—ondlongo 41 metroj — lunde k sabate je la 12ª horo (hispana tempo)

LA PIA EPISKOPO

VERA EPIZODO

Kun la plej dolĉa k milda voĉo li alvenis iun vesperon ĉe la komandanto de la militzono. Li ne iris por peti indulgon; li deziris favori neniun. Li eĉ ne deziris peti ke la komandanto ĉeestu la preĝejon, nek li celis al bagatela konversacio...

Tuj kiam li alvenis, la episkopo de Tuy diris:

—Sinjoro komandanto: Mi deziras peti favoron. La fusilmortigoj...

—Ne, via episkopa Moŝto—respondis la armeestro, kiu kredis ke la religiulo intencas peti indulgon—. Ne, ne povas esti kompato al tiuj uloj, malamikoj de la ordo k de la trankvilo.

—Komandanto... Mi ne venas por tio. Nur mi deziras peti favoron. Anstataŭ okazigi la fusilmortigojn apud la vojoj aŭ en la karceroj, ili devas okazi ĉe la aleo ĉiuvespere je la kvara. Tiel estos instruiga spektaklo... Ke ĝi estu longedaŭra, por pli bone servi k kontentigi dion...

La aleo estas moda promenejo en urbo Tuy. Je la kvara posttagmeze ĉeestas tie granda popolamaso kiu plaĉe promenas.

Tiu «bonulo», la episkopo, deziris okazigi tiam la spektaklon de l' fusilmortigoj por ĉies distro...

PERFIDA NEŬTRALECO

Antaŭ kelkaj tagoj (la 1-an Novembro) estis kaptita apud Parla, en la batalfronto de Madrido, la itala soldato Luigi Corsi Filaberta.

Li naskiĝis en Villa Costelli, provinco Brindisi (Italio); ne temas pri volontulo ĉar li deklaris ke oni devigis lin.

Luigi Corsi apartenas al la deka grupo de l' artilerio de Romo. Li eniris en sian regimenton la 19-an Aprilo, k laŭ la leĝo li devas militservi dum 18 monatoj; konsekvence li apartenos al la itala armeo ĝis la 10-an Oktobro 1937.

Laŭ sia deklaro, li k liaj kunuloj estis devigataj vojaĝi en Hispanion, de la estro Luigi kiu komandas tiun artilerian grupon k kiu post kuraĝiga alvoko, elektis 50 soldatojn, k devigis ilin al vojaĝo.

Antaŭ sia eliro ĉiu el ili ricevis 200 lirojn k tuj post la alveno en Caceres, leŭtenanto Revelle donis al ĉiu 200 pesetojn.

Tiuj 50 artileriaj soldatoj enŝipiĝis en Genevo kune kun 3 leŭtenantoj, Revello k du aliaj.

Ili vojaĝis per itala ŝipo, regita de militaj italaj maristoj k elŝipiĝis en hispana haveno Vigo. La ŝipo transportis 15 kanonojn k 50 kestojn de municio.

Tra Salamanca, Caceres, Talavera k Torrijos ili translokiĝis al Toledo, laŭ oni legis sur la notlibro, kiun la kaptito kunportis.

Li vidis en Caceres 15 tankojn, ĉiuj italaj k kondukataj de italaj soldatoj. Li certigas ke en la zon de Ilescas estis 6 kanonoj, kies servon li plenumis kiel helpanto.

Tiuj kanonoj estis komandataj de italaj oficiroj, k la tuta soldataro kiu funkciigis ilin estis ankaŭ italoj.

Tuj kiam alvenis en Hispanion, Luigi Corsi estis nomata subleŭtenanto.

— —

La 6-an Novembro je la 9.ª matene la respublikaj aeroplanoj faligis faŝistan ĉasaeroplanon «Fiat». La aviadisto sin ĵetis k estis kaptata de la milicanoj.

Li estas nomata Alfredo Piccoli, naskiĝis en Bolonia (Italio) k estas 28 jaraĝa. Li estis dungita en Italio kun salajro de 2.500 pesetoj po monato.

Antaŭ unu monato li alvenis en Sevilla, poste li translokiĝis al la aerodromo de Talavera, kie li laboris sub la gvidado de la itala leŭtenanto Palanca. La aliaj aviadistoj tieaj ankaŭ estas italaj.

Li ricevis titolon de kapitano de hispana aviadarmeo.

Li estas nun ĉe hospitalo ĉar estas vundita. Lia aeroplano estis armita per modernega mitralilo provizita de kugloj «dum-dum».

NIA DANKO

Emocie ni laŭtigas tutmonde pri la tuja preteco de multaj amikoj havigi monon al ni per plej diversaj manieroj. Ni daŭrigas nian laboron pli firmaj ĉiufoje!

En venonta numero ni kvitancos, per kompleta listo, la donacojn ricevitajn, modestaj k reliefaj, sed ĉiuj egale dankindaj kun tremoj de koro.

Lasthora Impreso

La faŝista serpento sukcesis trafi la pordojn de Madrido. Tie la popola armeo kun alta moralo k taŭga armilaro faras digon k respondas per entuziasma atako por rompi la dentojn ŝtalajn de la malamiko. Pruvon pri la universala karaktero de nia lukto montras la rimarkinda fakto ke la plej firma apogo, por la defendo de ĉies ĉefurbo, estas kolono internacia kiu konsistas el kelkaj miloj da eksterlandaj k-doj, inter kiuj troviĝas kelkaj esperantistoj.

La nunaj, tre interesoplenaj, tagoj estas decidaj por plirapidigi la venkon. Por pli senembarase gvidadi la militon la nova hispana registaro ĵus translokiĝis al Valencio.

RIMARKO

La tradukado k represado de la materialo el POPOLA FRONTO ne nur estas permesata sed rekomendata.

Tamen ne forgesu mencii la devenon k sendi ekzempleron al nia redakcia ĝenerala adreso.

POPOLA FRONTO
Mar, n° 25.-Valencia

POPOLFRONTA LETERUJO

K-do: L. van Eijsden, Nederl. —Via korespondanto L. Soler fartas bone en Cocentaina baldaŭ li skribos vin.

K-do: D. v. d. Kruijf, Nederl. —Ni akceptos tre volonte vian monsubtenon. Ĝuste tion bezonas nia bulteno. Koran antaŭdankon!

K-dino: L. Castel, Francio.—Se vi ne povas sendi monon per poŝtmandato, bv. sendi ĝin per bankbiletoj aŭ per ĉeko.

Al la respondkupon-sendantoj.—Ne forgesu sigeligi la respondkuponojn ĉe via poŝtoficejo, kontraŭe ili ne utilas al ni.

K-do: Herm Klaassens, Nederl.—Via korespondanto Francisco Serrano fartas bone en la fronto de Teruel.

Al multaj.—Leterojn sendu nur al nia Redakcio.

Presejo de J. Olmos, Alicante, 33, Valencia